

فهرست

۷	پیشگفتار.....
۹	فصل اول: اصول دندانپزشکی اجتماعی.....
۱۳	فصل دوم: تعاریف سلامت و مدل های آن.....
۲۵	فصل سوم: اپیدمیولوژی دهان و دندان.....
۳۱	فصل چهارم: جمعیت شناسی.....
۳۷	فصل پنجم: شاخص های ارزیابی سلامت دهان و دندان.....
۵۱	فصل ششم: اپیدمیولوژی بیماری های دهان در ایران.....
۵۵	فصل هفتم: نیازسنجی در سلامت دهان و دندان.....
۵۹	فصل هشتم: غربالگری.....
۶۵	فصل نهم: نظام سلامت و بخش دندانپزشکی.....
۷۳	فصل دهم: رویکرد دندانپزشکی مبتنی بر شواهد.....
۸۱	فصل یازدهم: ارزیابی نقادانه (Critical Appraisal).....
۸۵	فصل دوازدهم: ارتقاء سلامت.....
۹۳	فصل سیزدهم: آموزش در ارتقای سلامت دهان و دندان.....
۹۷	فصل چهاردهم: تغییرات رفتاری در ارتقاء سلامت.....
۱۰۳	فصل پانزدهم: عوامل محیطی و ژنتیکی موثر بر سلامت دهان.....
۱۰۹	فصل شانزدهم: مدیریت و برنامه ریزی سلامت.....
۱۱۵	جمع بندی نکات.....

پیشگفتار

به نام خالق زیبایی‌ها

تهیه و تدوین کتب مرجع، به شکلی که برای آزمون دستیاری دندانپزشکی کمک کننده باشد، مدت مدیدی است که انجام می‌شود. این مباحث دروسی را شامل می‌شود که داوطلبین طی دوران تحصیل دندانپزشکی عمومی، آنها را فرا گرفته‌اند و برای آزمون دستیاری نیز مجدداً به مطالعه‌ی آنها می‌پردازند. در این میان، درس سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی (جامعه‌نگر)، مورد اغفال واقع شده است؛ مبحثی که جدای از اهمیت آن در امتحان دستیاری، نگرشی جامع به درمان‌های دندانپزشکی، علی‌الخصوص مباحث پیشگیری‌مآبانه و چالش‌های آن دارد. بنابراین نیاز به کتابی که بتواند در مدت زمان کوتاهی و در عین حال با رعایت اصول اختصار و گزیده‌گویی، داوطلب را در این مسیر همراهی کند، عمیقاً احساس می‌شد.

لذا با توجه به موارد فوق‌الذکر، بر آن شدیم که با گردآوری چکیده‌ای از نکات مهم و سوال خیز، این فرآیند را تسهیل کنیم تا داوطلب بتواند از تمامی روش‌های کمک‌کننده در امر یادگیری اعم از طبقه‌بندی اطلاعات، حافظه تصویری، رمز گذاری و... در این مسیر بهره‌مند شود. همچنین لازم به ذکر است که نکات پرتکرار در آزمون‌های دستیاری، ملی و جایابی نیز با علامت " ? " نشانه‌گذاری شده است. (پیشنهاد می‌شود که برای اولین بار جهت درک بهتر محتوا، همراه با کتاب ملی خوانده شود).

در خاتمه شایان ذکر است که علی‌رغم تمام تلاش‌های صورت گرفته، قطعاً کتاب حاضر خالی از نقصان نمی‌باشد. با این وجود، از تمامی همکاران عزیز خواهشمندیم که ما را از پیشنهادات و انتقادات خود، بی‌نصیب نگذارند. بدین منظور آدرس پست الکترونیکی nadia.elyassi@gmail.com پذیرای نقطه نظرات شما بزرگواران می‌باشد.

گروه مولفین

زمستان ۱۴۰۱

فهرست

۷	پیشگفتار.....
۹	فصل اول: اصول دندانپزشکی اجتماعی.....
۱۳	فصل دوم: تعاریف سلامت و مدل های آن.....
۲۵	فصل سوم: اپیدمیولوژی دهان و دندان.....
۳۱	فصل چهارم: جمعیت شناسی.....
۳۷	فصل پنجم: شاخص های ارزیابی سلامت دهان و دندان.....
۵۱	فصل ششم: اپیدمیولوژی بیماری های دهان در ایران.....
۵۵	فصل هفتم: نیازسنجی در سلامت دهان و دندان.....
۵۹	فصل هشتم: غربالگری.....
۶۵	فصل نهم: نظام سلامت و بخش دندانپزشکی.....
۷۳	فصل دهم: رویکرد دندانپزشکی مبتنی بر شواهد.....
۸۱	فصل یازدهم: ارزیابی نقادانه (Critical Appraisal).....
۸۵	فصل دوازدهم: ارتقاء سلامت.....
۹۳	فصل سیزدهم: آموزش در ارتقای سلامت دهان و دندان.....
۹۷	فصل چهاردهم: تغییرات رفتاری در ارتقاء سلامت.....
۱۰۳	فصل پانزدهم: عوامل محیطی و ژنتیکی موثر بر سلامت دهان.....
۱۰۹	فصل شانزدهم: مدیریت و برنامه ریزی سلامت.....
۱۱۵	جمع بندی نکات.....

پیشگفتار

به نام خالق زیبایی‌ها

تهیه و تدوین کتب مرجع، به شکلی که برای آزمون دستیاری دندانپزشکی کمک کننده باشد، مدت مدیدی است که انجام می‌شود. این مباحث دروسی را شامل می‌شود که داوطلبین طی دوران تحصیل دندانپزشکی عمومی، آنها را فرا گرفته‌اند و برای آزمون دستیاری نیز مجدداً به مطالعه‌ی آنها می‌پردازند. در این میان، درس سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی (جامعه‌نگر)، مورد اغفال واقع شده است؛ مبحثی که جدای از اهمیت آن در امتحان دستیاری، نگرشی جامع به درمان‌های دندانپزشکی، علی‌الخصوص مباحث پیشگیری مآبانه و چالش‌های آن دارد. بنابراین نیاز به کتابی که بتواند در مدت زمان کوتاهی و در عین حال با رعایت اصول اختصار و گزیده‌گویی، داوطلب را در این مسیر همراهی کند، عمیقاً احساس می‌شد.

لذا با توجه به موارد فوق‌الذکر، بر آن شدیم که با گردآوری چکیده‌ای از نکات مهم و سوال خیز، این فرآیند را تسهیل کنیم تا داوطلب بتواند از تمامی روش‌های کمک‌کننده در امر یادگیری اعم از طبقه‌بندی اطلاعات، حافظه تصویری، رمز گذاری و... در این مسیر بهره‌مند شود. همچنین لازم به ذکر است که نکات پرتکرار در آزمون‌های دستیاری، ملی و جایابی نیز با علامت "؟" نشان‌گذاری شده است. (پیشنهاد می‌شود که برای اولین بار جهت درک بهتر محتوا، همراه با کتاب ملی خوانده شود).

در خاتمه شایان ذکر است که علی‌رغم تمام تلاش‌های صورت گرفته، قطعاً کتاب حاضر خالی از نقصان نمی‌باشد. با این وجود، از تمامی همکاران عزیز خواهشمندیم که ما را از پیشنهادات و انتقادات خود، بی‌نصیب نگذارند. بدین منظور آدرس پست الکترونیکی nadia.elyassi@gmail.com پذیرای نقطه نظرات شما بزرگواران می‌باشد.

گروه مولفین

زمستان ۱۴۰۱

فصل اول: اصول دندانپزشکی اجتماعی

شامل: رویکرد **پیشگیرانه** برای **تمام** افراد جامعه (اعم از افراد سالم و ناسالم) در این نگرش، **نباید** بر **فرد** تکیه کرد؛ بلکه باید **جامعه نگر** باشد

سلامت، یک **اصل اساسی** عدالت اجتماعی می باشد

منجر به **ارتقا سلامت جمعیت** ← **برقراری عدالت اجتماعی**

اولین تعریف انجمن سلامت دهان و دندان آمریکا (ABDPH) با همکاری **ADA** و با اصلاح تعریف ارائه شده توسط وینسلو:

پیشگیری
علم و هنر و بیماری های دهان ← **ارتقا** سلامت دهان (از طریق **تلاش های** بهبود کیفیت زندگی **سازمان یافته اجتماعی**)
کنترل

دندانپزشکی جامعه نگر

تعریف **بیمار** بر اساس این دیدگاه:

هر گروه از جامعه که دارای **وجوه مشترکی** باشند (برنامه ریزی لازم بر اساس **نیاز** آن گروه در کشور، مدون می شود)

تشخیص مشکلات سلامت دهان یک جمعیت
پیدا کردن **عوامل ایجاد کننده** این مشکلات
طراحی **مداخلات موثر** در جهت رفع آنها

ایجاد **فرصت** هایی جهت **اجرای** راه حل های موثر برای مشکلات سلامت دهان و مسائل مربوط به مراقبت سلامت جمعیت

- اپیدمیولوژی
- ارتقا سلامت و پیشگیری (Oral Health Promotion)
- آمار پزشکی (Biostatistics)
- جامعه شناسی و روان شناسی
- اقتصاد سلامت
- مدیریت و طراحی خدمات سلامت
- عملکرد مبتنی بر شواهد
- جمعیت شناسی

تخصص **نوبنیاد** در ایران

رشته های تشکیل دهنده
دندانپزشکی جامعه نگر

توجه دارد به:

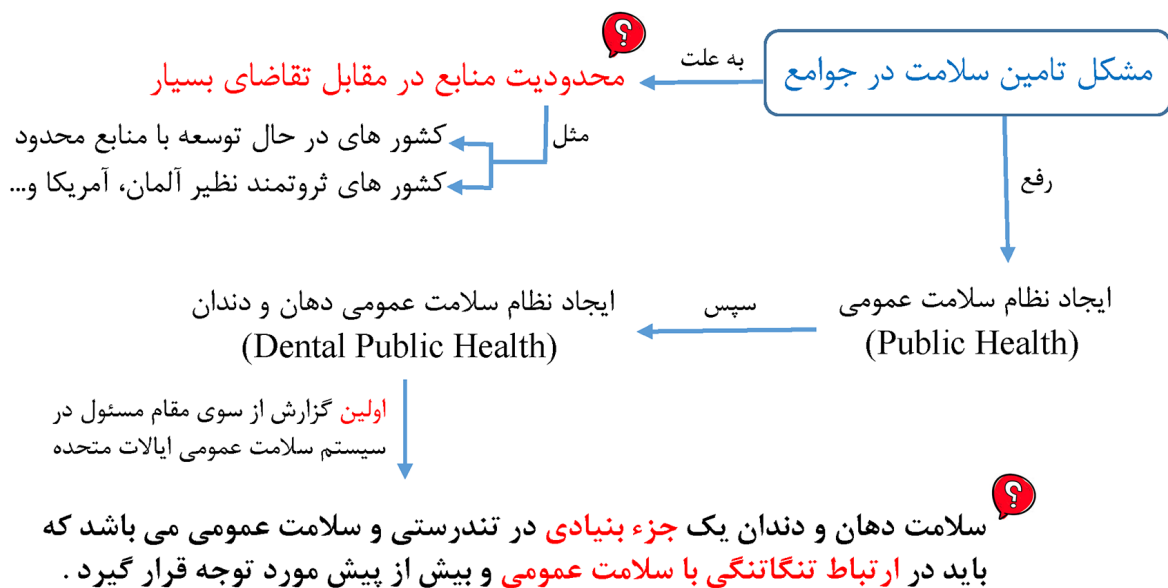
- آموزش سلامت دهان و دندان
- پژوهش های کاربردی
- مدیریت برنامه ای سلامت دهان و دندان
- انجام مداخلات پیشگیری برای کنترل بیماری های دهان و دندان با رویکرد اجتماعی

مراحل مختلف در دندانپزشکی جامعه نگر، **مشابه** با خدمات انفرادی در کلینیک می باشد.

نکته عزیزانم! در جدول ۱-۱ تمام مراحل به صورت مقایسه ای حفظ شه. در صورت سوال ممکنه یک مورد از سمت راست/چپ رو بدن و سمت دیگه رو ازتون بخوان. حواستون خیلی جمع باشه! (به شدت سوال خیزه 😊)

جدول ۱-۱: مقایسه مراحل ارائه خدمات انفرادی و اجتماعی

ارائه خدمات انفرادی در کلینیک ^۱	ارائه خدمات گروهی در جامعه ^۲
معاینه بیمار	ارزیابی نیاز گروه
تشخیص بیماری	تحلیل داده‌ها
تعیین طرح درمان	طراحی برنامه
کسب رضایت آگاهانه برای انجام	کسب تأییدیه کمیته اخلاق برای اجرای برنامه
ارائه ترکیب مناسبی از مراقبت، معالجه و پیشگیری	اجرای برنامه
پرداخت هزینه توسط بیمار	تأمین بودجه کلی توسط دولت (پرداخت سهم بیمار)
ارزیابی خدمات ارائه شده	ارزیابی، نقد و بررسی (برنامه)

تفاوت این عزیزان به شدت سوال خییییزه...دیگه نگم واستون که چقدر فرق هاشون جون میده واسه گیج کردن داوطلب!!

<p>Public</p> <p>عموم مردم در یک جامعه</p> <p> به موقعیت جغرافیایی خاصی اشاره نداره ها!!</p>	<p>Community</p> <p>گروه یا جمعیت کوچکی از انسان ها در یک موقعیت جغرافیایی محدود و مشخص</p> <p>مثل: دانش آموزان یک <u>مدرسه</u> اهالی یک <u>روستا</u> ساکنین یک <u>شهر</u> گروهی از یک جامعه شغلی (<u>جامعه پزشکان</u>)</p>
<p>Social</p> <p>عمومی، رایگان، دولتی</p> <p>(برای بیان مفهوم دندانپزشکی اجتماعی، واژه مناسبی <u>نیست</u> چراکه دندانپزشکی اجتماعی علاوه بر بخش دولتی، به بخش خصوصی نیز اطلاق می شود)</p>	

کلمات Dental و Oral ، Dentistry نیز، اگرچه هر کدام از نظر لغوی معنای نسبتاً متفاوتی دارند ولی در عبارات ترکیبی، معنا و مفهوم مشابهی را القا می کنند.

چوب درخت اراک در تمدن باستان ← به عنوان مسواک استفاده می شد

عمده فعالیت رشته دندانپزشکی با الگوگیری از رشته پزشکی ← صرفاً دید درمانی

مهمترین فعالیت پیشگامان سلامت ← تامین ، حفظ و ارتقا سلامت